

Vasile Voiculescu

Poezie si proza

Vasile Voiculescu este creator polivalent: poezie, proza, dramaturgie. Debutaaza in 1914, cu poezie, in "Convorbiri literare". In 1941 este distins cu Premiul National de poezie. Dintre volumele de versuri se remarca: *Din tara Zimbrului, Parga, Poeme cu ingeri, Destin, Urcus, Ultimele sonete inchipuite ale lui Shakespeare in traducere imaginara de Vasile Voiculescu*. Volume de proza sunt: *Capul de zimbru, Ultimul berevoi*, iar din dramaturgie: *Duhul pamantului, Demiurgul, Gimnastica sentimentala, Pribeaga*.

Inceputurile poetice ale lui Vasile Voiculescu au stat sub influenta benefica a lui V. Alexandri, Al. Vlahuta, G. Cosbuc. Lirica sa din perioada interbelica se distinge prin puternice accente religioase generate de convingerea ca exista Dumnezeu. Inclinarea spre teluric si elementar, sentimentul religios, sunt semnificate prin simboluri si alegorii. Apar treptat semnele expresionismului: tumultul vietii pulsand in vegetatia din jur, sufletul devine spatiul unor framantari ca in pragul apocalipsului. Temele religioase sunt de preferinta: Nasterea, venirea Magilor, moartea Mantuitorului.

"Ultimele sonete inchipuitelae lui Shakespeare..." sunt dovada incontestabila a stapanirii de care Vasile Voiculescu a limbajului artistic, cu nebanuite rafunamente. Creatiile sunt elaborate intre 1954-1958. Cele 90 de sonete sunt o monografie inchinata "paradisului si infernului iubirii" (Ov. Crohmalniceanu). Descoperim aici accente de oda, satira, elemente portretisce. Sunt poeme ale maretiei si mizeriei iubirii, procedeul artistic dominant fiind metafora.

Poezia "In gradina Ghetsimanii" care face parte din volumul "Parga", apare in 1921 si este o meditatie pe tema conditiei umane, o drama existentiala pornind de la supliciu Mantuitorului. Sursa dramei vine din constiinta lui Iisus ca trebuie sa ispaseasca demn durerea pentru izbavirea de rele a oamenilor. Cele patru strofe il prezinta pe Mantuitor, personaj simbolic, in agonie. El isi cunoaste destinul caruia nu I se impotriveste. Lupta cu soarta, refuzul cupei, amarnica-i strigare, sunt reactii impotriva ingraturdinii lumii supusa pieirii, dar care, prin comportamentul ei, grabeste sfarsitul Fiului. Chipul si trairile imaginate de poet sunt autentic omenesti. Iisus "lupta cu soarta si nu primea

paharul”, cazut “se-mpotriva intr-una”, sufletul ii e mistuit de “o sete uriasa”, respinge incrancenat, cu falcile inclestate “infama bautura”. Chinurile Mantuitorului sunt inchipuite la proportii cosmice, patrunse de duhul dumnezeirii. Maslinii ce “voiau sa fuga din loc, sa nu mai vada”, potenteaza tragismul trairilor lui Iisus, fiind un simbol al lumii vegetale, candva insotindu-l in Ierusalim alaturi de osanalele cu care era primit de multime. Opus ideii de vitalitate, comunicata prin substantivul gradina este chinul inimaginabil dinaintea mortii, cand “ulii de seara” se apropie si “dau roate dupa prada”.

Ca particularitati artistice se remarca viziunea terifianta asupra suferintei umane, versuri de o plastica densa, originale asocieri de cuvinte, preferinta pentru metafore simbolpersonificari, epitete, inversiuni, hiperbole, comparatii, antiteze – “alb ca varul”, “amarnic astrigare”, “grozava cupa”, “infama bautura”, etc... inedita este asocierea cuvintelor “verzuie”, semnificand otrava si “sterlici de miere”, semn al chemarii ademenitoare a vietii.

Esenta atitudinii lirice a poetului rezulta din credinta in posibilitatea rascumpararii fiintei umane, a salvarii sufletului printr-o imensa suferinta. Din poezie se desprinde indemnul la meditatie asupra tragicei conditii umane “intr-un veac de singuratate” care ameninta cu pierderea identitatii de sine a omului.

Un alt volum, “sonetele inchipuite ale lui Shakespeare in traducere imaginara de Vasile Voiculescu”, capodopera a poeziei acestuia, se inscrie in linia acelor bijuterii erotice scrise de Mihai Eminescu si Lucian Blaga. Desenandu-si versul in sonet, dupa modelul lui W. Shakespeare, poetul creaza o poezie conceptuala, cu un profund fior liric. Temele volumului (trecerea timpului, poezia, cunoasterea, moartea) sunt subordonate sentimentului erotic. Iubirea, purtatoare a “originarului foc” prin care “misterioasa carne se face duh in noi”, seconjugata cu eternitatea avand puterea de a scoate omul de sub tirania timpului si puterea mortii. Sonetul CLXXXIII dezvaluie in acorduri vibrante esenta sentimentului de iubire, aceea ca “Dragostea-i unica vecie data noua”. Venind din “taramul eternelor idei” ea este purtatoare a valurilor sacre primordiale. In conceptia artistica a poetului, iubirea este o noua lumina pentru lume, un simbol al eternitatii. Acest sonet, construit in doua segmente ideatice grupate in jurul celor doua cuvinte cheie scrise cu majuscule – Timpul si Dragostea – este o meditatie profunda despre raportul eternitate – timp. Ideea ce se desprinde firesc din intregul discurs liric este aceea ca prin iubire existenta omeneasca poate

transcede in ordine absoluta, in eternitate. Existenta efemera este sugerata prin simboluri care exprima trecerea, incremenirea, sterilitatea, spatiul inchis. Limbajul poetic, in aparenta simplu, se sprijina pe cuvinte si imagini metaforice, cu bogate conotatii lirice. Ramanand in plan concret, obiectiv, acela al cuplului erotic, ne surprinde imaginea lui Lazar, inviind la auzul vorbelor lui Iisus. Comparatia slujeste ideii ca nici incidentul despartirii nu poate distruge ardoarea sentimentului erotic. In plan abstract, ideatizat, surprindem relatia Iubure, Timp, Eternitate. Edificatoare in acest sens sunt versurile "Se vestejeste Timpul in noi ca floarea in glastră"; Minunile iubirii n-au stavile pe lume"; "Cand Dragostea-I unica vecie data noua". Din aceste sintagme metaforice se desprind idei inaltatoare care innobileaza Mesajul: doar prin iubire omul se smuge de sub tirania vremelniceii; altoiul eternitatii devine fertil numai prin solul iubirii. In viziunea lui Voiculescu, sentimentul iubirii primeste dimensiunile sacrului.

Ca prozator, Vasile Voiculescu inclina spre primitivism, teluric, fabulos, eresuri, fenomene de magie. Tehnica naratiunii este traditionala, iar lumea prozelor lui este populata cu haiduci, calugari, vraci, faptele petrecandu-se in prezent, dar sunt proiectate in arhaicitate. Printre operele reprezentative se numara volumul "Capul de Zimbru" in care sunt incluse "Amintiri despre pescuit", "Pescarul Amin", "Lostrita".

Aceasta din urma are la baza un simbol din hidromitologie –apa ca substanta primordiala. In apa este posibil sa isi aiba salasul unele fiinte raufacatoare. Simbolul universului acvatic, valorificat de V. Voiculescu este femeia – peste, nereida sau stima, aparitii de o frumusetate fascinanta. Stimele pot provoca imense nenorociri si suferinte oamenilor. Tema operei este starea de teroare in care tine un peste rapitor imprejurimile Bistritei. Compozitia nuvelei este echilibrata si unitara. Secventele epice oun in evidenta pe tanarul Aliman, hotarat sa prinda lostrita, pe care candva o tinuse in brate. Inceputulnuvelei ancoreaza in plin fantastic.

Aliman este scos din anonim prin priceperea, frumusetatea sa, dar si prin dorinta sa de a prinde lostrita, care devine pentru el idealul. El recurge la diferite stratageme, dar aceasta ii scapa mereu. Cere sfatul unui vraci dintr-un sat de pe Neagra de unde se intoarce cu o lostrita de lemn. Salveaza api din apele Bistritei o tanara cuaspect cidat e care se indragosteste. Dar iubirea lor dureaza doar pana cand apare mama fetei si o ia de langa Aliman. La indemnul satenilor hotaraste sa se insoare cu o fata din sat, iar in timpul nuntii apare lostrita, Aliman pierind in apele

Bistritei, cu ea in brate, incercand sa o prinda si sa o apere de valurile puternice.

Eroul traieste, astfel, raportat cand la lumea reala, cand la cea fantastica. El se situeaza adesea in eres, vanzandu-se satanei in schimbul unei iubiri neobisnuite. Contingentul, visul si fantasticul se constituie intr-un univers specific viziunii lui Vasile Voiculescu. Scriitorul aluneca abia simtit din realitate in eres, descrie peisaje de natura intr-o miscare stihiala, provocata de fortele intunericului.

Lexicul este concordat cu lumea si atmosfera evocate. Exprimarea este spontana, pitoreasca, adaptata in permanenta imprejurarilor de comunicare. Stramutarea actiunii intr-un cadru acvatic este sustinuta de termeni potriviti: suvoaie, peste, bulboane, mal, matca, etc... nuvela este o dovada a valorificarii originale a unor teme si motive din tezaurul anonim de valori.

ENACHE MONICA

Cls. a XII-a C